

Datum

2023-05-05

Vår referens

Agneta Persson

Projektledare

agneta.persson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Uppdrag budget 2022 - Samordna arbetet kring kustskydd och ökad resiliens i syfte att möta framtida klimatförändringar STK-2023-295

Sammanfattning

I budget 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder samordna arbetet kring kustskydd och ökad resiliens i Malmö för att möta framtida klimatförändringar. Uppdraget har stärkt och utvecklat pågående arbete med strategi för kustskydd samt måluppfyllelse av miljöprogrammets mål 8. Uppdraget visar att det är av stor vikt att se stadens expansiva stadsutveckling genom de olika delprojekten kring Malmö hamninlopp som en helhet. Malmö stad behöver ta fram ett samlat underlag för nationell samfinansiering av stadsutvecklingen och det sammanhängande kustskyddet vid Malmö hamninlopp som bidrar till att skydda samhällsviktiga verksamheter och statliga intressen i centrala Malmö. Ett fortsatt nationellt påverkansarbete behöver bedrivas tillsammans med andra kommuner och aktörer. Ansvar, juridik och ekonomi behöver klargöras på nationell nivå genom ny statlig offentlig utredning med syfte att tydliggöra lagstiftning och finansiering. Stadskontoret föreslår att kommunfullmäktige godkänner rapporten samt att kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret att samordna två nya uppdrag.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige godkänner rapporten och lägga den till handlingarna.

Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta

1. Kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret att tillsammans med berörda förvaltningar samordna två nya uppdrag:
 1. Ett kraftfullt påverkansarbete på nationell nivå med fokus på nödvändiga klimatanpassningsåtgärder och kustskydd som möjliggör utveckling och bevarande av Malmö.
 2. Ett framtidsytande arbete med att ta fram en färdplan för långsiktig samfinansiering av Malmös stadsutveckling och sammanhängande kustskydd kring Malmö hamninlopp, med fokus på att accelerera den gröna omställningen.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 230508 Uppdrag budget 2022 - Samordna arbetet kring kustskydd och resiliens i syfte att möta framtida klimatförändringar
- Budgetuppdrag kustskydd och resiliens, återrapport 20230423

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-05-08

Kommunstyrelsen 2023-05-17

Kommunfullmäktige 2023-06-01

Beslutet skickas till

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Miljönämnden

Ärendet

I kommunstyrelsens budget för 2022, område Stadsutveckling och klimat, fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder samordna arbetet kring kustskydd och ökad resiliens i Malmö. Syftet var att möta framtida klimatförändringar. Inriktningen beskrevs enligt följande: *Klimatförändringarna gör att samhällen och städer världen över behöver förbereda sig för en framtid med högre vattennivåer och ökade skyfall. Som kuststad är Malmö särskilt utsatt. Malmö stads arbete med kustskydd och ökad resiliens ska stärkas och samordnas för att möta framtida utmaningar.*

Ett uppdragsdirektiv framtaget av stadskontoret i samarbete med stadsbyggnadskontoret, fastighets- och gatukontoret och miljöförvaltningen, antogs i april 2022 (STK-2022-302). Uppdraget kopplar an till flera pågående samhällsplanerings- och stadsutvecklingsprocesser i staden, men föreslogs inriktas på följande två: Strategi för kustskydd samt måluppfyllelse av miljöprogrammets mål 8. *Strategi för kustskydd* är av kommunstyrelsen godkänd som remissversion (STK-2022-1380). I remissen framgår att havsnivåhöjning orsakad av klimatförändringar påverkar både ny och befintlig bebyggelse och är en stor utmaning för Malmö, med sin 43 km långa kustlinje, men även andra kustkommuner som är utsatta för havshöjning.

Syftet var att hitta utvecklingsspår och förstärka strategiska fokusområden i pågående arbete med kustskydd, där staden behöver kraftsamla över förvaltningsgränser.

Uppdraget föreslogs inriktas på följande delmoment:

- Utvecklat nationellt påverkansarbete i frågor om kustskydd och klimatanpassning
- Utvecklade kunskapsunderlag i juridik och ekonomi
- Inventering om påverkan av klimatförändringar i Malmö stads nämnder/förvaltningar och bolag
- Regionalt samarbete kring operativ förmåga under pågående översvämning
- Kunskapsutbyte med andra städer

I direktivet angavs att budgetuppdraget ska återredovisas till kommunfullmäktige som ett särskilt ärende.

Genomfört arbete

Bifogad rapport redogör för genomförda aktiviteter i budgetuppdraget med utveckling av förvaltningarnas arbete och de förflyttningar som åstadkommit, rekommendationer samt förslag till beslut. Budgetuppdraget har samordnats av stadskontoret genom omvärlds- och näringslivsavdelningen. Arbetet har genomförts i ett givande och nära samarbete med stadsbyggnadskontoret, fastighets- och gatukontoret och miljöförvaltningen. Rapportering av framdrift i uppdraget

har skett genom respektive nämnd enligt stadens uppföljningsprocess och i samband med årsanalys av 2022 års verksamhet. Arbetet har utförts dels inom befintlig ekonomisk ram hos deltagande förvaltningar (personalresurser m.m.), dels genom miljönämndens förstärkta ram och kommunstyrelsens klimatstrategiska budget för 2022.

Förutom att stärka och utveckla strategiska fokusområden i det pågående klimatanpassningsarbetet var avsikten att skapa kunskap kring såväl nuläge som omfattningen av framtida, klimatrelaterade utmaningar. Arbetet i budgetuppdraget skulle bidra till en samlad bild och fördjupad kunskap i relevanta frågor och problemställningar, strategiska vägval samt förslag på hantering av dem. Ett annat mål var att bidra till att paketera kustskyddsfrågor i ett strategiskt planerings-sammanhang, genom att synliggöra kopplingar mellan olika frågor som bidrar till att öka kunskapen om prioriteringar samt helhetsperspektiv i samhällsplaneringen. Uppdraget förväntades också leda till konkreta aktiviteter inom ramen för samarbetet med andra kustkommuner samt nationell dialog, för att på så vis stödja förflyttningar både inom staden och nationellt, för att ligga i framkant i frågor som handlar om kustskydd och ökad resiliens mot klimatförändringar, samt för att möjliggöra kommunens framtida utbyggnadsplaner.

En översiktlig plan för nationell påverkan med målet att uppnå positionsförflyttningar i frågor som rör kustskydd och klimatanpassning har tagits fram. Utmaningar som Malmö möter i stadsutvecklingsprocessen med statliga myndigheter och lagstiftning har tydliggjorts och konkreta förslag på lösningar och budskap har tagits fram. Det handlar exempelvis om behov av förändrad lagstiftning och finansieringsmodeller som möjliggör en långsiktig fördelning av kostnader och förtydliganden av ansvaret för Sveriges klimatanpassning. Detta behöver klagöras på nationell nivå. Malmö stad behöver bedriva ett fortsatt och kraftfullt nationellt påverkansarbete tillsammans med andra kommuner och aktörer.

Uppdraget har bidragit till att utveckla värdefulla kunskapsunderlag inom juridik, ekonomi och förvaltningsmässiga underlag med fokus på kustskydd och klimatanpassning. Utifrån dessa kan exempelvis konstateras att det är av stor vikt att se stadens expansiva stadsutveckling genom de olika delprojekten kring Malmö hamninlopp som en helhet. Ett sammanhängande kustskydd och klimatanpassning är förutsättningar för att Malmö ska kunna bevaras och utvecklas. Vidare konstateras att Malmö stad behöver ta fram ett samlat underlag för nationell samfinansiering av stadsutvecklingen och det sammanhängande kustskyddet vid Malmö hamninlopp, som bidrar till att skydda samhällsviktiga verksamheter och statliga intressen i centrala Malmö.

De kommunövergripande samt mellankommunala samarbetena inom ramen för kustskyddsfrågor och klimatanpassning har stärkts. Som en del i påverkansarbetet har ett strategiskt nätverk tillsammans med 14 skånska kustkommuner samt SKR, Sveriges kommuner och regioner, en viktig nationell röst, etablerats på initiativ av Malmö stad. Ordförande för nätverket är stadsbyggnadskontorets förvaltningsdirektör. En arbetsgrupp med representanter från ett flertal kommuner bereder möten där bl a Trafikverket, SMHI, Lantmäteriet, Boverket bjuds in för att skapa dialog och framdrift. Fokus för nätverket är, förutom behovet av förändrad lagstiftning och finansieringsmodeller enligt ovan, även behovet av en gemensam planeringsnivå för klimatanpassning från statliga myndigheter och publika lokala klimatunderlag från myndigheten SMHI. En debattartikel, *Kraftsamla för att möta stigande havsnivåer*, publicerades i Svenska Dagbladet i december 2022. Artikelns var undertecknad av samtliga kommuner genom förvaltningschefer och kommunchefer i nätverket.

Uppdraget har påskyndat ett värdefullt kunskaps- och erfarenhetsutbyte med Göteborgs stad.

Båda städer har identifierat positiva synergieffekter av samarbete, bland annat gemensamt nationellt påverkansarbete gentemot statliga aktörer som regering samt statliga myndigheter och verk för att uppnå bättre förutsättningar för sin klimatanpassning och stadsutveckling. Såväl kommuner, statliga verk och de fastighetsägare som har ansvar för att skydda sin egendom behöver tydlighet avseende juridiska ansvarsfrågor, lagstiftning, finansieringsmodeller, samt nationella vägledningar som möjliggör fortsatt utveckling och bevarande av befintlig bebyggelse i kustnära städer. Dialog är även etablerad med Stockholm, som saknar den problematik som Malmö och Göteborg har avseende havshöjning inom överskådlig tid, men som inom andra områden har liknande utmaningar.

En gemensam insikt från dialogerna med Göteborgs stad är att storskaliga sammanhängande skyddsåtgärder för höga havsnivåer tar tid att utveckla från tanke till byggnation, särskilt då lagstiftningen idag innebär att de fastighetsägare som har ett skyddsbehov är ansvariga för finansiering, genomförande och det långsiktiga ägandet. Komplicerade tillståndsprocesser tar tid och är resurskrävande. Malmö stad och Göteborg stad har både liknande utmaningar avseende klimatanpassning, främst översvämningsrisker och behov av att som kustkommuner kunna bevaras och fortsätta utvecklas. För båda städer, tillsammans med många andra av Sveriges kustkommuner, är ny lagstiftning nödvändig för att kunna hantera de utmaningar som ett förändrat klimat med stigande havsnivåer innebär. I början av maj prövar Göteborgs stad därför en begäran till regeringen om att tillsätta en ny statlig offentlig utredning för klimatanpassning, främst översvämningsrisker. Som en del i det fortsatta nationella påverkansarbetet tillsammans med andra kommuner och aktörer föreslås Malmö stad ställa sig bakom detta initiativ genom att i mitten av maj pröva en uppmaning till Sveriges regering om att kraftsamla mot stigande havsnivåer genom att tillsätta en utredning för ny lagstiftning (STK-2023-524).

Som nästa steg föreslås fortsatt arbete genom två nya uppdrag:

1. Ett kraftfullt påverkansarbete på nationell nivå med fokus på nödvändiga klimatanpassningsåtgärder och kustskydd som möjliggör utveckling och bevarande av Malmö.
2. Ett framåtsyftande arbete med att ta fram en färdplan för långsiktig samfinansiering av Malmös stadsutveckling och sammanhängande kustskydd kring Malmö hamninlopp, med fokus på att accelerera den gröna omställningen.

Stadskontorets bedömning

Malmö har vuxit som kuststad under lång tid och staden fortsätter att växa. Om cirka 30 år bedöms staden ha en halv miljon invånare. Ett av stadskontorets prioriterade mål är att Malmö fortsätter vara en attraktiv tillväxtmotor i södra Sverige. Malmös tillväxtbehov och realisering av bland annat bostadsförsörjning och arbetsplatser är en nationell angelägenhet för svensk ekonomi, och av stor vikt för Skånes och Öresundsregionens utveckling. I budget 2018 (med plan 2019–2023) gavs kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med berörda nämnder, stärka Malmös roll som framtidens kuststad. 50 % av Malmös yta består av vatten och kusten är 43 km lång. Stadskontoret ser att Malmö fortsatt har behov av att utveckla attraktiva platser längs kusten för bostadsbyggande, transportinfrastruktur, hamn och gods, näringsliv och rekreation, och att Malmö stad behöver beakta klimatomställning och klimatanpassning i alla delar av stadsplaneringen, från vision till genomförande, byggnation och förvaltning. Klimatanpassningen av den byggda miljön behöver ta vara på och utgå från redan gjorda investeringar i bebyggelsestrukturer samt kultur- och naturmiljön.

För att Malmö ska kunna utvecklas och bevaras krävs ett sammanhängande kustskydd och kli-

matanpassning. Detta behöver utgöra grunden för såväl juridisk som finansiell färdplan framåt. Stadskontoret vill därför lyfta vikten av att arbetet fortsätter, främst genom ett kraftfullt påverkansarbete som undanröjer hindren för genomförande av kustskydd. En färdplan för nationell långsiktig samfinansiering av Malmös stadsutveckling och sammanhängande kustskydd kring Malmö hamninlopp behöver tas fram. Stadskontoret föreslår att kommunfullmäktige godkänner rapporten samt att kommunstyrelsen uppdrar åt stadskontoret att samordna två nya uppdrag tillsammans med berörda förvaltningar.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör